

Cuvânt-înainte

Dragi elevi pasionați de limba și literatura română,

Vă propunem o carte care vă va ghida în călătoria fascinantă spre excelență în domeniul limbii și literaturii române. Acest volum a fost conceput cu grijă, pentru a vă sprijini în pregătirea pentru olimpiadele școlare, oferindu-vă instrumentele necesare pentru a vă perfecționa abilitățile și a vă atinge potențialul maxim.

În acest volum, veți descoperi câte 10 variante de pregătire pentru Olimpiada de Limba și literatura română, respectiv pentru Olimpiada interdisciplinară (limba română și religie) *Cultură și spiritualitate românească*, și 5 variante de pregătire pentru Olimpiada *Lectura ca abilitate de viață*. Pentru aceia dintre voi care se vor califica la etapele naționale ale Olimpiadei de Limba și literatura română sau ale Olimpiadei interdisciplinare *Cultură și spiritualitate românească*, am pregătit câte 5 variante pentru pregătirea în vederea susținerii probei orale (specifică numai acestei etape). Etapa națională a Olimpiadei *Lectura ca abilitate de viață* se desfășoară după regulamentul specific, făcând referire la un volum anunțat în anul respectiv. Testele de antrenament pentru performanță acoperă nu doar programa școlară standard, ci și subiecte de dificultate sporită, menite să vă stimuleze gândirea critică, creativitatea și capacitatea de analiză.

În paginile ce urmează, veți descoperi o varietate de exerciții. Fiecare test este proiectat pentru a evalua atât cunoștințele teoretice solide, cât și abilitatea de a le aplica în situații noi și provocatoare. Veți avea ocazia să vă perfecționați analiza textelor literare, să vă îmbunătățiți tehnicile de argumentare și să vă dezvoltați abilitățile de folosire a limbii române.

Pentru a vă ajuta în procesul de învățare, fiecare test este însoțit de un barem detaliat și de explicații, care vă vor permite să înțelegeți în profunzime cerințele, să evitați capcanele frecvente și să vă evaluați progresul în mod obiectiv.

Acest volum nu este doar un instrument de testare, ci și o resursă valoroasă pentru învățare și dezvoltare personală. Pe măsură ce veți parcurge subiectele provocatoare, vă veți consolida competențele lingvistice și literare.

Vă încurajăm să abordați fiecare test cu entuziasm și determinare. Amintiți-vă că fiecare provocare depășită vă aduce mai aproape de atingerea unui nivel superior de pregătire. Perseverența, pasiunea pentru limba română și munca asiduă sunt cheia succesului vostru la olimpiade și nu numai.

Suntem convinse că, sub îndrumarea atentă a profesorilor voștri și cu dedicarea de care veți da dovadă în pregătire, veți obține rezultate remarcabile. Această carte este partenerul vostru în drumul spre performanță.

Vă dorim lectură plăcută, puterea de a rezolva exerciții provocatoare și să vă bucurați de satisfacția descoperirii continue!

Nu uitați! Oricine poate aspira spre a fi mai bun, oricine poate îndrăzni să-și depășească limitele. Mult succes în pregătirea voastră și la viitoarele competiții!

Cu încredere în potențialul vostru,
Autoarele

COMPAPER

Olimpiada Națională de Limba și literatura română

Varianta de pregătire nr. 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

A. Mă-nvârt, ca floarea-soarelui, pe câmp,
După făptura ta strălucitoare,
Iar când apui în zarea călătoare
Obrazul mi-l aplec către pământ.

Stau noaptea-ntreagă aplecat așa
Și numai când răsari tu dimineața,
Descătușând din neguri fruntea grea
Eu îmi ridic setos spre tine fața.

.....
Aceasta îmi străbate trupu-ntreg
Și-mi urcă prin arterele rebele,
Până când, împlinit, rodesc și leg
Cu toate florile ființei mele.

Radu Stanca, *Floarea-soarelui* (fragment)

B. Iar secretul era următorul: odată, Mati și Maia se plimbaseră desculți în susul râului, adunând pietricelele rotunde și șlefuite de apă din care mama lui Mati confecționa mici bijuterii, pe care apoi le vindea. La un cot al apei, într-un loc ferit de priviri, un firicel desprinzându-se din râu se strecura printr-un fel de crevasă, dând naștere unui ochi de apă ce semăna cu o baltă mititică și umbrită, mărginită de câțiva bolovani cenușii, o baltă atât de mică, că ar fi încăput în spațiul dintre picioarele unui scaun. O încâlceală de ierburi acvatice ascundea fundul bălții. Din pricina acestora, razele de soare care ajungeau până aici erau risipite în mii de așchii pe luciul apei: un amalgam tremurător de scânteii aurite se aprindea înăuntrul ochiului de apă.

Și deodată, printre ierburi acvatice și pietre, iată, dar așa ceva nu se poate, iute ca o săgeată, uimitor, scânteietor, fulgerător, agil, dar cum este posibil așa ceva, strălucitor ca lama unui cuțit ițindu-se din apă, dansând cu repeziciune învelit în solzi ce păreau făcuți din argint viu, un pește, iată un pește, acela a fost un pește, dar cum este posibil ca acela să fi fost un pește? Nu e cu puțință ca acela să fi fost într-adevăr un pește, ești sigură-sigură, Maia, că și tu ai văzut aici un pește? Sigură-sigură? Pentru că eu, ascultă-mă, eu sunt absolut, dar absolut sigur că, deși este imposibil ca așa ceva să se fi întâmplat aievea, acela a fost un pește în carne și oase. Un pește, Maia, un pește viu, tu și cu mine, noi doi, în acest moment, tocmai am văzut un pește, și nu doar că l-am văzut, dar am văzut cât se poate de bine că acela era chiar un pește. Un pește și nimic altceva, un pește și nu o frunză, nu o bucățică de metal, era un pește, îți spun, Mati, dar chiar un pește, fără nici cea mai mică urmă de îndoială, un pește, l-am văzut cu ochii mei, și eu l-am văzut, era un pește, un pește, doar un pește și nimic altceva în afară de un pește.

Era un pește mic, un peștișor cât jumătate de deget, cu solzi de argint și înotătoare delicate ca o broderie și branhiile transparente, pulsând. Un ochi rotund de pește, larg deschis, i-a privit pe amândoi pentru o clipă, ca și cum ar fi vrut să le spună Maiei și lui Mati că noi toți, toate ființele vii de pe fața acestei planete, oameni și mamifere, păsări și insecte, și reptile, și pești, cu toții suntem foarte apropiați unii de alții, foarte asemănători, în ciuda numeroaselor diferențe care stau între noi: aproape toți avem ochi cu ajutorul cărora să vedem forme, mișcări și culori și aproape toți auzim sunete și ecouri ale sunetelor ori simțim prin porii pielii schimbările de lumină și întunericul. Și cu toții absorbim și rânduim fără încetare mirosuri, gusturi și senzații. [...] Acela era primul animal pe care Maia și Mati îl văzuseră în viața lor.

Amos Oz, *Deodată în adâncul pădurii* (fragment)

C. August este luna în care florile, legumele, fructele, natura însăși explodează într-un puseu de culoare, intensitate și gust, cu toată forța și energia pe care o are înainte ca toamna să pună stăpânire peste tot ce ne înconjoară. August este luna în care lanurile de floarea-soarelui umplu orizontul de un galben electrizant și aleargă după soare, refuzând să își plece capul în fața întunericului. Pentru că iubim lumina, i-am dedicat o căsuță în formă de floarea-soarelui, care indiferent de anotimp sau de momentul zilei nu-și pleacă defel capul, ci îl ține mereu, surâzător și drept. Căsuța lunii august privește mereu cerul, fie însorit, fie înnelat sau înnegurat, lucru pe care ne dorim să îl facă toți oaspeții noștri, de îndată ce intră pe tărâmul Poveștii. Căsuța strânge în buchete, alături de floarea-soarelui, maci și flori de câmp, într-un curcubeu de arome care urcă din pământ, luminează perdele căsuței și apoi zâmbește soarelui, lunii, norilor, universului așa cum este el.

Cunoscută în popor drept Gustar, luna august este luna aromelor copilăriei, când fructele și legumele au gustul dulceag și molcom de altă dată. Ce alt cadru mai bun puteau găzdui, deci, atelierelor gastronomice de la Povestea Calendarului? De îndată ce intri în Căsuța lui Gustar, te vei simți transportat în lumea colorată și caldă a copilăriei, în care aștepti nerăbdător ca bunica să îți pregătească ceva bun. Mobilierul recondiționat, soba de pe vremuri, toate pictate în culorile explozive ale câmpului înflorit din luna august, pereții care le țin isonul și poveștile scrise în vechimea lor, toate o așteaptă pe bunica, pentru a aduce cu adevărat visul copilăriei în prezent.

August – Căsuța lui Gustar, fragment preluat de pe site-ul <https://povestecalendarului.ro/houses/casuta-floarea-soarelui>

Subiectul I

20 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Sunetul „o” este doar semivocală în ambele cuvinte din seria:

- a) „noaptea”, „imposibil”.
- b) „colorată”, „norilor”.
- c) „soarelui”, „călătoare”.
- d) „apoi”, „toate”.

2 puncte

2. Conține doar cuvinte derivate seria:

- a) „curcubeu”, „căsuței”, „aromelor”.
- b) „zâmbește”, „explozive”, „luminează”.
- c) „împlinit”, „frenetic”, „strălucitor”.
- d) „găzdui”, „copilăriei”, „nerăbdător”.

2 puncte

3. Sinonimele contextuale ale cuvintelor subliniate în secvența: „Căsuța lunii august privește mereu cerul, fie însořit, înstelat sau înnegurat, lucru pe care ne dorim să îl facă toți oaspeții noștri, de îndată ce intră pe tărâmul Poveștii.” sunt, în ordine:

- a) meditează, gazdele, pătrund.
- b) contemplă, musafirii, pătrund.
- c) se uită, musafirii, ies.
- d) vede, musafirii, admit.

2 puncte

Scrie, pe foaia de concurs, răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Alcătuieste un enunț cu altă valoare morfologică a verbului „a fi” din fragmentul următor, pe care o vei preciza: „Acela era primul animal pe care Maia și Mati îl văzuseră în viața lor.” **2 puncte**

5. Transcrie două pronume în cazuri diferite din secvența următoare, precizând atât felul pronumelui, cât și cazul în care acesta se află: „Un pește, Maia, un pește viu, tu și cu mine, noi doi, în acest moment, tocmai am văzut un pește, și nu doar că l-am văzut, dar am văzut cât se poate de bine că acela era chiar un pește.” **2 puncte**

6. Menționează funcția sintactică a fiecărui cuvânt subliniat din enunțul: „Din pricina acestora, razele de soare care ajungeau până aici erau risipite în mii de așchii pe luciul apei: un amalgam tremurător de scânteii aurite se aprindea înăuntrul ochiului de apă.” **2 puncte**

7. Transcrie două propoziții subordonate din fraza următoare, precizând felul fiecăreia dintre ele: „De îndată ce intri în Căsuța lui Gustar, te vei simți transportat în lumea colorată și caldă a copilăriei, în care aștepți nerăbdător ca bunica să îți pregătească ceva bun.” **2 puncte**

8. Explică utilizarea virgulelor din secvența: „era un pește, îți spun, Mati, dar chiar un pește”. **2 puncte**

9. Construiește o frază alcătuită din două propoziții, care să conțină o propoziție principală și o circumstanțială de loc care să aibă ca termen regent un adjectiv participial. **2 puncte**

10. Rescrie corect enunțul următor: Mă speriei de întunericul pădurei, dar am reușit să mă calmez. **2 puncte**

Subiectul al II-lea

40 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, în enunțuri, răspunsurile pentru cerințele de mai jos:

1. Identifică o funcție a spațiilor simbolice comună celor trei texte-suport, valorificând câte o secvență din fiecare text. **6 puncte**

2. Comentează o particularitate a discursului din textul B, ilustrându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă. **6 puncte**

3. Interpretează, în 50–70 de cuvinte, semnificația titlului textului A, exemplificându-ți răspunsul cu secvențe din text. **6 puncte**

4. Prezintă, în minimum 30 de cuvinte, un aspect special al căsuței prezentate în textul C. **6 puncte**

5. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, secvența preluată din textul B: „Un ochi rotund de pește, larg deschis, i-a privit pe amândoi pentru o clipă, ca și cum ar fi vrut să le spună Maiei și lui Mati că noi toți, toate ființele vii de pe fața acestei planete, oameni și mamifere, păsări și insecte, și reptile, și pești, cu toții suntem foarte apropiați unii de alții, foarte asemănători, în ciuda numeroaselor diferențe care stau între noi: aproape toți avem ochi cu ajutorul cărora să vedem forme, mișcări și culori și aproape toți auzim sunete și ecouri ale sunetelor ori simțim prin porii pielii schimbările de lumină și întunericul.” **8 puncte**

6. În opinia ta, este important ca un om să-și păstreze inocența, în descoperirea realității? Justifică-ți răspunsul, în 70–100 de cuvinte, valorificând textul B. **8 puncte**

Subiectul al III-lea

40 de puncte

Scrie un text de minimum 200 de cuvinte, în care să prezinți semnificațiile/mesajul textului *Floarea-soarelui*, de Radu Stanca.

În redactarea textului:

- vei preciza mesajul/o semnificație a textului, prin referire la temă;
- vei prezenta două elemente componente ale peisajului;
- vei interpreta cel puțin două figuri de stil diferite, relevante pentru mesaj/semnificație;
- vei menționa o emoție exprimată/un sentiment exprimat în textul poetic, justificându-ți alegerea.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.

Varianta de pregătire nr. 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele următoare pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

- A. Ai pus o pasăre de aur
în colivia care sunt.
O, nesperat, ceresc tezaur!
Ea fluieră cu glas de graur
și bea izvoarele de vânt.
Trec anotimpurile scurte.
Ea cântă-n lună, cântă-n stea,
Când frunza moartă cade-n curte
și pulpa florilor amurte*,
cântarea ei e vara mea.
Ce se va face când aceste
fierbinți zăbrele vor fi lut? [...]
O, grauri, fermecate naiuri,
ce șuierați prin vechi grădini!
Voi toți ați fost iubiri? Pe plaiuri
e-o forfotă și-un zvon de raiuri
strivite-n colb de zei străini...

Ștefan Augustin Doinaș, *Pasărea* (fragment)

* *amurte*: amorțit, întepenit, mort (fig.).

- B. La vârsta de șase ani, Patricia a găsit o pasăre rănită. Vrabia se zbătea pe o grămăjoară de frunze roșii și umede, de la îmbinarea a două rădăcini de copac, și zvâcnea din aripa ruptă. Piuia prea ascuțit ca s-o poată auzi fetița. A privit în ochiul vrabiei, înconjurat de o dungă întunecată, și i-a văzut spaima. Nu doar spaima, ci și nefericirea – de parcă pasărea ar fi știut că avea să moară curând, curând. Nu înțelegea cum era posibil ca viața să dispară pur și simplu pentru totdeauna din corpul cuiva, dar își dădea seama că pasărea aceea lupta împotriva morții din toate puterile.

Și-a jurat în adâncul sufletului că va face tot ce va depinde de ea ca să salveze vrabia. Așa s-a ajuns ca Patriciei să-i fie pusă o întrebare la care nu exista un răspuns corect și care avea s-o marcheze pe viață.

Ridică vrabia cu blândețe, folosindu-se de o frunză uscată, și o puse în gălețușa ei roșie. Razele soarelui de după-amiază cădeau orizontal în gălețușă și scăldau pasărea într-o lumină roșiatică, parcă radioactivă. Vrabia continua să se zbată, încercând să zboare cu o singură aripă.

— Gata, gata, îi spuse fetița. De acum o să fie bine.

Patricia mai văzuse făpturi speriate. Surorii ei mai mari, Roberta, îi plăcea să colecționeze animale sălbatice și să se joace cu ele. Punea broaște într-un robot de bucătărie *Cuisinart* ruginit, pe care mama lor nu îl mai întrebuinta, și îndesa șoareci în lansatorul de rachete artizanal, ca să vadă cât de departe putea să-i arunce. Acum însă era prima oară când Patricia se uita la o ființă a cărei durere

era vizibilă, iar de fiecare dată când privea în ochiul vrabiei își jura cu și mai multă hotărâre că pasărea se va afla sub protecția ei.

— Ce se-ntâmplă? întrebă Roberta, călcând apăsat prin tufișurile din apropiere.

Ambele surori aveau pielea albă, părul castaniu-închis, care creștea perfect drept indiferent ce i-ar fi făcut, și nasul aproape cărn. Dar Patricia era o fetiță sălbatică, neîngrijită, cu fața rotundă și ochii verzi, a cărei salopetă ruptă pe alocuri era în permanență pătată de verdele ierbii. Devenea deja copila alături de care alte fete nu aveau să-și petreacă timpul, fiindcă era prea agitată, făcea glume lipsite de sens și izbucnea în plâns de fiecare dată când se spărgea vreun balon, al oricui ar fi fost el. Pe de altă parte, Roberta avea ochi căprui, bărbia ascuțită, o postură absolut perfectă când stătea, fără să se agite, într-un scaun pentru adulți și rochiță albă, imaculată. Înainte de nașterea lor, părinții speraseră să fie băieți și le aleseseră numele din timp. După ce veniseră pe lume, adăugaseră pur și simplu un a la sfârșitul numelor pe care le aveau deja.

— Am găsit o pasăre rănită, spuse Patricia. Nu poate să zboare, are aripa ruptă.

— Fac pariu că eu o pot face să zboare, zise Roberta și Patricia știu că se referea la lansatorul ei de rachete. Ia dă-o-ncoace! O fac eu să zboare imediat.

— Nu!

Ochii Patriciei se umplură de lacrimi și simți că i se taie răsuflarea.

— Nu te las! Nu-ți dau voie!

Apoi porni în fugă, împleticindu-se, cu găletușa roșie într-o mână. Își auzi sora trosnind și rupând crengile pe urmele ei. Alergă și mai iute, întorcându-se acasă.

Charlie Jane Anders, *Toate păsările din cer* (fragment)

C. Phoenix [...]: Pasăre mitică, ce renăștea din propria-i cenușă, asemănătoare cu un vultur, cu pene splendide și viață foarte lungă. Învăluită în mister din cauza destinului său excepțional, transformată în imagine simbolică a renașterii, considerată ca fiind originară din cele mai diferite locuri, se prezintă în mitologia clasică sub numeroase înfățișări, care se înmulțesc în nenumăratele reinterpretări propuse de secolele următoare și de diversele culturi. În lumea clasică; dacă exceptăm trimiterea dintr-un fragment al lui Hesiod unde se vorbește despre viața sa lungă (927 de ani), primul care vorbește despre Phoenix este Herodot; în *Istorie* (273), el ne oferă o descriere și ne povestește obiceiurile sale de viață singulare.

Pasărea Phoenix seamănă ca formă cu vulturul, dar se deosebește de acesta prin penajul splendid colorat, cu pete de purpură și aur (două culori „nobile” și cu o evidentă semnificație simbolică), ce o face mai frumoasă decât cel mai minunat păun; are o longevitate extraordinară (lungimea vieții care i se atribuie variază, în funcție de izvoare, de la 500 la aproape 13.000 de ani); este singura din specia ei și, prin urmare, nu se poate reproduce; este originară din Arabia (sau Etiopia) și constituie obiectul unui cult particular în Egipt, la Heliopolis. Legendele cele mai deosebite se referă la reproducerea sa. Atunci când lungă sa viață este pe terminate și pasărea își simte sfârșitul aproape, își face un cuib din ramuri de plante aromatice și tămâie; dă apoi foc acestui cuib, în care, potrivit unor tradiții, se întinde, arzând odată cu el, iar din cenușa sa se formează o altă pasăre. Noua pasăre Phoenix o îngroapă apoi pe cea precedentă, punându-i rămășițele într-un înveliș de smirnă și tămâie în formă de ou și ducându-le, cu un cortegiu format din alte păsări ce zboară împrejurul său, la sanctuarul din Heliopolis, unde preoții lui Helios vor începe ritul funebru solemn. După această apariție trecătoare în Egipt, tânăra pasăre se întoarce în Arabia (sau Etiopia), unde își duce lungă sa viață solitară hrănindu-se cu perle de tămâie, până când va genera din cenușa sa un alt exemplar. Herodot și alți scriitori greci și latini cunoșteau cu siguranță, în mod mai mult sau mai puțin direct,

izvoare egiptene care povesteau despre un animal similar, Bennu, reprodus uneori pe prora navelor egiptene, și îl puneau în relație cu ciclul cotidian al Soarelui și cu cel anual al revărsărilor Nilului; astrologii legau însă povestea despre viața sa lungă de teoria revoluției siderale. Este sigur că în Egipt echivalentul păsării Phoenix era legat de cultul Soarelui, precum și de ideea regenerării și a vieții, și că aceste caracteristici sunt reluate în mitologia clasică. Tentativele de identificare a păsării Phoenix din mitologie cu o pasăre reală, întreprinse de antici, nu au avut succes [...].

Anna Ferrari, *Dicționar de mitologie greacă și romană* (fragment)

Subiectul I

20 de puncte

Scrive, pe foaia de concurs, numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Sunetul „i” are trei valori diferite în cuvintele din seria:

- a) „smirnă”, „tămâie”, „și”.
- b) „apoi”, „sigur”, „ritul”.
- c) „clasică”, „mitologia”, „ideea”.
- d) „colivia”, „fluieră”, „toți”.

2 puncte

2. Sunt corect despărțite în silabe toate cuvintele din seria:

- a) pla-iuri, spe-ri-a-te, i-me-di-at.
- b) pla-iuri, spe-ri-a-te, i-me-diat.
- c) pla-iuri, spe-ria-te, i-me-di-at.
- d) pla-iuri, spe-ria-te, i-me-diat.

2 puncte

3. Sinonimele contextuale ale cuvintelor subliniate în secvența: „Acum însă era prima oară când Patricia se uita la o ființă a cărei durere era vizibilă, iar de fiecare dată când privea în ochiul vrabiei își jura cu și mai multă hotărâre că pasărea se va afla sub protecția ei.” sunt, în ordine:

- a) clară, dispoziție, apărare.
- b) evidentă, fermitate, ocrotire.
- c) clară, statornicie, sprijin.
- d) evidentă, decizie, tutelă.

2 puncte

Scrive, pe foaia de concurs, răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Alcătuieste un enunț cu altă valoare morfologică a verbului subliniat în fragmentul următor, pe care o vei preciza: „făcea glume lipsite de sens”.

2 puncte

5. Transcrie primele două adjective din secvența următoare, precizând felul lor: „Ridică vrabia cu blândețe, folosindu-se de o frunză uscată, și o puse în gălețușa ei roșie. Razele soarelui de după-amiază cădeau orizontal în gălețușă și scâldau pasărea într-o lumină roșiatică, parcă radioactivă.”

2 puncte

6. Menționează funcția sintactică a fiecărui cuvânt subliniat din enunțul: „Ambele surori aveau pielea albă, părul castaniu-închis, care creștea perfect drept indiferent ce i-ar fi făcut, și nasul aproape cărn.”

2 puncte

7. Transcrie primele două propoziții subordonate din fraza următoare, precizând felul fiecăreia dintre ele: „Punea broaște într-un robot de bucătărie *Cuisinart* ruginit, pe care mama lor nu îl mai întrebuința, și îndesa șoareci în lansatorul de rachete artizanal, ca să vadă cât de departe putea să-i arunce.”

2 puncte

8. Explică utilizarea celei de-a doua virgule din secvența: „— Gata, gata, îi spuse fetița. De acum o să fie bine.”

2 puncte